

Republica Moldova

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU REGLEMENTARE ÎN ENERGETICĂ

HOTĂRÎRE Nr. 147
din 25.08.2004

**privind Metodologiile de determinare, aplicare și aprobare a tarifelor
pentru serviciile publice de alimentare cu energie termică**

Publicat : 17.09.2004 în Monitorul Oficial Nr. 171-174 art Nr : 335

MODIFICAT

[HANRE482 din 06.09.12, MO234-236/09.11.12 art.1330](#)

Întru executarea Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402-XV din 24 octombrie 2002, modificată și completată prin Legea nr. 130-XV din 29 aprilie 2004, articolul 13/1, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă în urma coordonării cu Guvernul Republicii Moldova:

Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor de producere a energiei electrice, energiei termice și apei de adaos;

Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor finali.

2. Se abrogă:

Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor de producere a energiei electrice, energiei termice și apei de adaos și Metodologia calculării, aprobării și aplicării tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor finali, aprobate prin Hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 114 din 26 decembrie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 30-34 din 20.02.2004, art. 72).

**CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE
AL AGENȚIEI NAȚIONALE
PENTRU REGLEMENTARE
ÎN ENERGETICĂ**

**Nicolae Triboi
Anatol Burlacov**

Chișinău, 25 august 2004.

**METODOLOGIA
DETERMINĂRII, APROBĂRII ȘI APLICĂRII TARIFELOR
LA PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE, ENERGIEI
TERMICE ȘI LA APA DE ADAOS**

I. DISPOZIȚII GENERALE

1.1. Prezenta Metodologie este elaborată în corespundere cu prevederile Legii cu privire la energia electrică, Legii serviciilor publice de gospodărie comună, standardelor naționale de contabilitate și altor acte normative ale Republicii Moldova și are ca scop stabilirea pentru toți producătorii autohtoni a unei metode unice de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate la producerea energiei electrice și termice, la apa de adaos.

1.2. Metodologia stabilește:

- componența consumurilor și cheltuielilor, care se includ la calcularea tarifelor;
- metoda de calculare a rentabilității investițiilor efectuate la întreprinderi;
- modul de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor de bază;
- modul de ajustare a tarifelor de bază pentru perioada ulterioară de valabilitate a Metodologiei.

1.3. Mecanismul aplicat la determinarea și reglementarea tarifelor se bazează pe următoarele principii:

- alimentarea fiabilă a consumatorilor cu energie electrică, termică și apă de adaos la costuri reale, strict necesare pentru producerea lor;
- acoperirea consumurilor și cheltuielilor aferente exploatării eficiente a unităților energetice de producție și cheltuielilor necesare pentru protecția mediului ambiant;
- efectuarea unei activități eficiente și profitabile, ceea ce ar oferi întreprinderilor posibilitatea de a-și recupera mijloacele financiare investite în dezvoltarea și reconstrucția capacităților de producție.

La stabilirea tarifelor se va ține cont de securitatea energetică a țării și conjunctura pieței, de politica statului privind producerea, importul și exportul resurselor energetice.

1.4. Prezenta Metodologie are un termen de valabilitate de 7 ani și este aplicată de toți agenții economici, care activează în domeniul producerii energiei electrice, energiei termice și apei de adaos, și care conform legislației sînt supuși reglementării.

II. DETERMINAREA TARIFELOR

2.1. Tarifele la producerea energiei electrice, energiei termice și la apa de adaos se calculează separat pentru fiecare producător (agent economic) în parte și se stabilesc la 1 kWh de energie electrică, 1 Gcal energie termică, 1m³ apă de adaos și se determină, conform formulei:

$$T_o = (C_p + R_n + R_c + D_{esv}) / V, \text{ unde:}$$

C_p - consumurile și cheltuielile întreprinderii pentru producerea formei date de energie (energie electrică, energie termică) sau apă de adaos;

R_n - rentabilitatea activelor noi (investițiilor);

R_c - profitul, calculat reieșind din rata de rentabilitate 5 % către consumurile și cheltuielile proprii ale întreprinderii (consumurile și cheltuielile întreprinderii fără consumurile de combustibil și apă). Acest profit se include în calculul tarifelor, la decizia autorităților abilitate cu funcția de reglementare a tarifelor, în cazul, cînd există argumente suficiente, că întreprinderea nu a avut posibilități financiare de a efectua investiții;

D_{esv} - devierile financiare, care trebuie luate în considerație în tariful anului curent, rezultate din

diferența dintre parametrii aplicați la stabilirea tarifelor și cei reali înregistrați (prețul de procurare a combustibilului, indicele inflației, rata de schimb a valutei naționale, volumul de energie electrică, termică și apă de adaos livrată etc.);

V - cantitatea energiei electrice, energiei termice sau apei de adaos livrate de la liniile electrice de plecare, colectoarele centralei.

2.2. Consumurile și cheltuielile întreprinderii, necesare pentru producerea energiei electrice, termice și a apei de adaos, cuprind următoarele articole:

consumurile și cheltuielile activității operaționale (CAO);

pierderi excepționale (PE).

Adică:

$$C_p = CAO + PE .$$

2.2.1. La rîndul său, consumurile și cheltuielile activității operaționale (CAO) cuprind:

consumuri directe de materiale (CM);

consumuri directe privind retribuirea muncii (CRM);

consumuri indirecte de producție (CIP);

cheltuieli comerciale (CC);

cheltuieli generale și administrative (CGA);

alte cheltuieli operaționale (CO):

Adică:

$$CAO = CM + CRM + CIP + CC + CGA + CO.$$

2.2.1.1. Consumurile directe de materiale (CM), care se includ în tariful de livrare a energiei electrice, termice și apei de adaos cuprind valoarea:

- combustibilului nemijlocit utilizat pentru producerea energiei electrice și termice;
- apei potabile și tehnice utilizate pentru producerea energiei și apei de adaos;
- materialelor utilizate nemijlocit în procesul de producere a energiei și a apei de adaos (materiale de filtrare, reactive chimice etc.);
- energiei electrice procurate și consumate în scopuri de producere și livrare a energiei termice și apei de adaos.

Aceste consumuri directe de materiale au loc doar la Centralele electrice cu termoficare (CET) și Centralele termice (CT). La Centrala hidroelectrică (CHE), reieșind din specificul tehnologic de producere a energiei electrice, consumurile directe de materiale nu se evidențiază separat.

2.2.1.2. La consumurile directe privind retribuirea muncii (CRM) se raportează consumurile pentru retribuirea muncii personalului nemijlocit încadrat în procesul de producere a energiei electrice, termice și apei de adaos (cu excepția personalului auxiliar, administrativ, de conducere din subdiviziunile de producție).

La aceste consumuri se referă:

- retribuția pentru munca prestată efectiv, premiile pentru rezultatele de producție obținute, sporurile la salariile tarifare;
- remunerarea zilelor de odihnă (recuperărilor) acordate salariaților încadrați în procesul de producție pentru munca ce depășește durata normală a timpului de lucru în cazul organizării muncii prin metoda evidenții însumate a timpului de muncă și în alte cazuri stabilite de legislație;
- compensațiile plătite în funcție de regimul de lucru și condițiile de muncă;
- remunerarea, în conformitate cu legislația, a concediilor anuale de odihnă și suplimentare, a orelor cu înlesniri, pauzelor, îndeplinirea atribuțiilor de stat și alte feluri de retribuții acordate salariaților, care nemijlocit participă la producerea energiei și apei de adaos;
- contribuțiile pentru asigurările sociale și cele medicale, fondul de pensii și de plasare în câmpul muncii.

2.2.1.3. Consumurile indirecte de producție (CIP) cuprind:

- uzura mijloacelor fixe cu destinație de producție;

- cheltuielile de întreținere a unităților de producție în stare de lucru (asistență tehnică și de întreținere, efectuarea reparațiilor curente, medii și capitale), inclusiv a mijloacelor tehnice de dirijare, comandă, comunicație și semnalizare referitoare la procesul de producție;
- cheltuielile pentru îndeplinirea normelor sanitaro-igienice, menținerea curățeniei și ordinii în unitatea de producție;
- cheltuielile de întreținere și exploatare a mijloacelor destinate protecției mediului ambiant legate de producerea energiei, plățile pentru evacuarea substanțelor poluante în mediul înconjurător;
- amortizarea activelor nemateriale, uzura obiectelor de mică valoare și scurtă durată utilizate în procesul de producție;
- cheltuielile aferente perfecționării tehnologiilor și organizării procesului de producție;
- costul materialelor și pieselor de schimb utilizate în procesul de producție pentru asigurarea unui proces tehnologic normal, întreținerea și reparația mijloacelor fixe de producție sau consumate pentru alte necesități de producție;
- cheltuielile pentru retribuirea muncii salariaților auxiliari încadrați în procesul de producție, personalului administrativ, de conducere etc. din subdiviziunile de producție, inclusiv toate tipurile de premii și adaosuri legate de remunerarea muncii conform sistemelor de salarizare a întreprinderii, sumele plătite sub formă de stimulare ;
- contribuțiile pentru asigurările sociale și cele medicale, fondul de pensii și de plasare în câmpul muncii aferente acestor categorii de angajați;
- cheltuielile pentru asigurarea condițiilor normale de lucru și a tehnicii securității ce țin de procesul de producție și sînt prevăzute de legislația în vigoare;
- cheltuielile de asigurare a pazei unităților de producție, inclusiv a securității antiincendiare;
- cheltuielile legate de deplasări ale salariaților, asigurarea obligatorie a salariaților ocupați în sfera de producție și a activelor de producție în conformitate cu legislația în vigoare;
- alte cheltuieli în conformitate cu legislația în vigoare.

2.2.1.4. În cheltuielile comerciale (CC) se includ cheltuielile, care nemijlocit sînt legate de activitatea comercială a întreprinderii (vînzarea energiei electrice, termice și apei de adaos) și anume:

- serviciile de marketing (cheltuielile ce țin de contractarea și facturarea energiei, contractarea de combustibil, materiale, piese de schimb, reactive chimice și alte resurse necesare pentru procesul de producere a energiei și de întreținere a mijloacelor fixe în stare de lucru);
- comisioane plătite;
- cheltuieli de reclamă (cheltuielile legate de informarea consumatorilor și publicului);
- retribuirea muncii lucrătorilor din subdiviziunile de comerț;
- contribuțiile pentru asigurările sociale și cele medicale, fondul de pensii și de plasare în câmpul muncii aferente acestei categorii de angajați;
- amortizarea mijloacelor fixe cu destinație comercială etc.

2.2.1.5. Cheltuielile generale și administrative (CGA) cuprind:

- cheltuielile privind retribuirea muncii personalului de conducere și gospodăresc al întreprinderii, premiile și adaosurile legate de remunerarea muncii;
- plățile suplimentare, indemnizațiile, sporurile, compensațiile legate de remunerarea muncii;
- contribuțiile pentru asigurările sociale și cele medicale, fondul de pensii și de plasare în câmpul muncii aferente acestei categorii de angajați;
- întreținerea și reparația mijloacelor fixe cu destinație administrativă, gospodărească și de protecție a naturii, amortizarea activelor nemateriale cu destinație generală a întreprinderii;
- uzura mijloacelor fixe cu destinație administrativă și gospodărească;
- valoarea, uzura și reparația obiectelor de mică valoare și scurtă durată;
- plata pentru arenda curentă a mijloacelor fixe, activelor nemateriale și obiectelor de mică valoare și scurtă durată;
- cheltuielile pentru întreținerea mijloacelor fixe conservate în conformitate cu actele normative în

vigoare;

- cheltuielile pentru întreținerea și deservirea mijloacelor tehnice de comandă, semnalizare telecomunicații și de calcul, care nu se referă direct la producție;
- cheltuielile poștale și telegrafice, de întreținere și exploatare a stațiilor de telefoane, comutatoarelor, faxurilor, instalațiilor de dispecerat, radio și alte tipuri de telecomunicații utilizate pentru administrare;
- cheltuielile tipografice, pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor de evidență, de dări de seamă etc.;
- plata pentru serviciile cu destinație generală și administrativă efectuate de terțe organizații, cheltuielile pentru paza obiectelor administrativ-gospodărești și asigurarea securității antiincendiară;
- cheltuielile pentru întreținerea transportului auto de serviciu, pentru deplasările personalului de conducere, cheltuieli de reprezentare. Aceste cheltuieli se determină în baza actelor normative în vigoare, iar în cazul lipsei acestora - în limitele stabilite de organul public central sau local în gestiunea căruia se află producătorul de energie;
- cheltuielile pentru asigurarea salariaților și a bunurilor cu destinație generală și administrativă prevăzute de actele normative în vigoare;
- cheltuielile aferente angajării forței de muncă, pentru serviciile bancare, burselor de mărfuri, organizațiilor consultative, juridice, informaționale, de publicitate și audit, plățile regulatorii;
- cheltuielile pentru pregătirea și reciclarea personalului, invenții și raționalizări cu caracter de producție;
- cheltuielile pentru ocrotirea sănătății, procurarea literaturii speciale, actelor normative și instructive, abonarea la ediții speciale necesare în activitatea de producție;
- impozitele și taxele, conform legislației în vigoare;
- alte cheltuieli aferente activității de producție a întreprinderii.

2.2.1.6. Cheltuielile întreprinderii care nu pot fi raportate nici la cheltuielile comerciale, nici la cele generale și administrative, se includ în alte cheltuieli operaționale (CO).

Din ele fac parte:

- plata dobânzilor filialelor, întreprinderilor afiliate și asociate;
- plata dobânzilor aferente creditelor bancare și împrumuturilor primite pe termen scurt și pe termen lung cu excepția cazurilor de capitalizare a acestora, prevăzute în Standardul național de contabilitate 23 "Cheltuielile privind împrumuturile".

La întreprinderile de producere a energiei electrice și termice partea esențială a acestor cheltuieli o constituie cheltuielile aferente fondului de rulment, care se determină conform formulei:

$$CWC = (a/365) \times PCI \times Rr, \text{ unde:}$$

a - numărul de zile, pentru care la întreprindere este necesar crearea fondului de rulment.

Prezenta Metodologie prevede că pentru organizarea normală a activității de producere a energiei electrice și termice este necesară crearea fondului de rulment pentru primul an la nivel de 30 zile calendaristice, iar pentru anii următori parametrul a va fi precizat de organul, abilitat cu funcția de reglementare a tarifelor;

PCI - vânzările anuale de energie electrică, termică ale întreprinderii;

Rr - rata medie a dobânzilor pentru creditele bancare pe termen scurt stabilită de Banca Națională a Moldovei.

2.2.2. Pierderile excepționale (PE) pot apărea ca rezultat al evenimentelor ce nu țin de activitatea întreprinderii. Acestea cuprind:

- pierderi provocate de calamități naturale;
- pierderi ocazionate de modificare a legislației statului.

III. DETERMINAREA CONSUMURILOR ȘI CHELTUIELILOR, CARE SE INCLUD LA CALCULAREA TARIFELOR

Consumurile și cheltuielile pentru producerea energiei electrice, energiei termice și apei de adaos se

determină de către producător, reieșind din: volumele de energie și apă necesar de a fi produse; caracteristica tehnico-economică; starea tehnică și randamentul centralelor (utilajului); legislația și actele normative în vigoare; normele și normativele existente; contractele cu terțe părți; devizele de cheltuieli; tarifele și prețurile existente pe piețele internă și externă; valoarea inițială de bilanț și durata de viață a mijloacelor fixe etc. Toate consumurile și cheltuielile conform prezentei Metodologii se determină pentru anul de bază (2004) , iar pentru anii următori se ajustează conform prevederilor stipulate în capitolul VII.

3.1. Particularitățile determinării consumului de combustibil la producerea energiei electrice și energiei termice la CET și CT

La CET și CT consumurile pentru combustibil se determină în modul următor.

3.1.1. Pentru fiecare an calendaristic producătorii de energie, reieșind din starea tehnică și parametrii tehnico-economici ai centralei, volumul și standardele de calitate a energiei electrice (termice) urmate a fi livrate de la liniile electrice de plecare (colectoarele centralei), calculează și prezintă spre coordonare autorităților abilitate cu aprobarea tarifelor normele de consum specific de combustibil pentru producerea 1 kWh energie electrică și 1 Gcal energie termică.

3.1.2. Prezenta Metodologie prevede determinarea separată a consumului specific de combustibil pentru producerea simultană a energiei electrice și termice în regim de cogenerare, pentru producerea energiei electrice în regim de condensare și pentru producerea separată a energiei termice în cazane de apă fierbinte. Pentru a nu fi subestimată importanța unui tip de energie față de altul, prezenta Metodologie prevede, că consumul specific de combustibil pentru producerea energiei termice în regim de cogenerare nu poate fi mai mare decât consumul specific de combustibil necesar de a produce energia termică la cea mai eficientă CT din republică, iar la producerea energiei electrice consumul specific de combustibil trebuie să fie mai mic decât la centralele termoelectrice și mai mic decât în cazul producerii la CET a energiei electrice în regim de condensare.

3.1.3. La determinarea consumurilor pentru combustibilul utilizat la producerea energiei termice la CT norma consumului specific de combustibil convențional pentru producerea 1 Gcal energie termică se apreciază în baza datelor caracteristicii tehnice a cazanului, iar în lipsa acestora, conform formulei:

$$b = (142,8 \times 100) / r, \text{ unde:}$$

r - randamentul cazanului, ce corespunde sarcinii medii de utilizare în perioada planificată, %.

În cazul când CT are instalate mai multe cazane, se determină norma pentru fiecare cazan și media ponderată a consumului specific de combustibil pe CT.

3.1.4. În baza normelor de consum specific de combustibil necesar pentru producerea 1 kWh energie electrică (1 Gcal de energie termică) și cantitatea de energie ce urmează să fie livrată de la liniile electrice de plecare (de la colectoare), se determină cantitatea de combustibil în unități convenționale (tone combustibil convențional - t. c. c.) pentru producerea energiei electrice și energiei termice.

Consumul de combustibil convențional (exprimat în t. c. c.) necesar pentru producerea energiei electrice (termice) pe fiecare tip de combustibil (gaze naturale, păcură, cărbune etc.) se calculează, reieșind din structura tipurilor de combustibil, utilizați pentru producerea energiei la centrală.

3.1.5. Consumul de combustibil în unități naturale se determină pe tipuri de combustibil: gaze - mii metri cubi, păcură și cărbune - tone. Consumul de combustibil în unități naturale se calculează prin împărțirea consumului de combustibil convențional (pe tipuri de combustibil exprimat în t. c. c.) la coeficientul caloric a tipului respectiv de combustibil natural. Coeficientul caloric se determină ca raport dintre puterea calorică (kcal/kg) a tipului dat de combustibil și puterea calorică a combustibilului convențional (7000 kcal/kg c. c.).

3.1.6. Consumurile pentru combustibil în expresie valorică (pe tipuri de combustibil) se determină în conformitate cu prevederile Standardului Național de Contabilitate 2 "Stocurile de mărfuri și materiale", reieșind din consumul de combustibil în expresie naturală și prețurile de procurare a combustibilului. La determinarea consumului de combustibil, prețurile de procurare a gazelor naturale

nu pot să depășească prețurile aprobate de ANRE, iar pentru alte tipuri de combustibil - prețurile minime de piață (obținute în urma licitațiilor de achiziție publice).

3.2. Particularitățile determinării consumului de apă, reactive chimice și materiale de filtrare

3.2.1. La CET și CT au loc următoarele consumuri de apă:

- apa, supusă tratării chimice și ulterior utilizată pentru alimentarea cazanelor;
- apa pentru răcirea mecanismelor și condensatoarelor;
- apa pentru necesitățile de producție (spălarea filtrelor etc.);
- apa, supusă tratării chimice și utilizată pentru alimentarea cu apă de adaos a rețelelor termice;
- consumul tehnologic de apă la tratarea ei chimică, conform normativelor.

Pentru fiecare an calendaristic producătorii de energie calculează și prezintă spre coordonare autorităților abilitate cu aprobarea tarifelor, normele de consum tehnologic de apă la tratarea ei chimică.

3.2.2. Consumurile respective de apă în expresie naturală se determină, reieșind din parametrii tehnico-economici ai centralelor, parametrii cazanului, capacitatea instalațiilor de pregătire a apei, normele de consum a apei, volumul rețelelor termice, scurgerea apei în rețelele termice, consumul tehnologic al instalațiilor de preparare chimică a apei etc.

3.2.3. Consumurile aferente apei utilizate la CET și CT se includ în costul energiei electrice, energiei termice și a apei de adaos după cum urmează:

- consumurile legate de alimentarea rețelelor termice cu apă de adaos (costul apei procurate, plata pentru serviciile de canalizare) se includ integral în costul pentru producerea apei de adaos. Aceste consumuri urmează să fie recuperate producătorilor de către întreprinderile de transport și distribuție a energiei termice (furnizori de energie termică) în conformitate cu contractele bilaterale de livrare - procurare a energiei termice și separat a apei de adaos. Pentru fiecare centrală se calculează și se aprobă tariful de livrare a apei de adaos, care în afară de costul apei utilizate include costurile reactivelor chimice și materialelor de filtrare a apei, utilizate pentru prepararea chimică a apei de adaos;

- consumurile legate de alimentarea cazanelor, consumul apei pentru răcirea mecanismelor și condensatoarelor, precum și pentru alte necesități de producție se includ în costul energiei electrice și termice. La CET aceste consumuri se repartizează între energia electrică și termică proporțional ponderii cheltuielilor pentru combustibilul utilizat la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie în regim de cogenerare pentru perioada dată.

3.2.4. La CET și CT în procesul tehnologic se utilizează reactive chimice și materiale de filtrare necesare pentru filtrarea și tratarea chimică a apei. Aceste consumuri se determină, reieșind din volumul de apă necesar de a fi tratat chimic și normele de consum al reactivelor chimice și materialelor de filtrare. Cheltuielile pentru reactivele chimice și materialele de filtrare, legate de pregătirea apei pentru alimentarea rețelelor termice se includ integral în costurile pentru producerea apei de adaos. Celelalte cheltuieli se includ în costul energiei termice la (CT), iar la CET în costul producerii energiei electrice și termice proporțional ponderii cheltuielilor pentru combustibilul utilizat la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie.

3.3. Particularitățile determinării uzurii mijloacelor fixe de producție

3.3.1. Uzura mijloacelor fixe de producție la CET se determină în conformitate cu prevederile Standardului național de contabilitate 16 "Contabilitatea activelor materiale pe termen lung" și a Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 338 din 21.03.2003, iar modul de includere a lor în costul producției în conformitate cu Standardul național de contabilitate 3 "Componenta consumurilor și cheltuielilor întreprinderii". Uzura mijloacelor fixe de producție se includ în consumurile indirecte de producție, iar a mijloacelor fixe cu destinație comercială și celor cu destinație generală și administrativă în cheltuielile comerciale și corespunzător în cheltuielile generale și administrative. La calcularea tarifelor la producerea energiei electrice, termice și la apa de adaos nu se include uzura mijloacelor fixe, care nu sînt destinate

procesului tehnologic de producție, transmise în arendă, precum și a obiectivelor din fondul locativ și de menire social-culturală.

3.3.2. Uzura mijloacelor fixe, inclusă la calcularea tarifelor se determină prin metoda casării liniare care conduce la defalcări uniforme pe toată durata de funcționare utilă a mijloacelor fixe.

3.3.3. Repartizarea uzurii mijloacelor fixe legate nemijlocit de procesul de producție între cele două forme de energie (CET) se efectuează proporțional ponderii cheltuielilor de achiziționare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie.

3.4. Particularitățile determinării altor consumuri și cheltuieli ale activității operaționale

3.4.1. Consumurile directe privind retribuirea muncii, care se includ în tarife se determină, reieșind din: numărul personalului nemijlocit încadrat în procesul de producere a energiei și numărul personalului necesar pentru activitatea normală a întreprinderilor; nivelul salariului tarifar, stabilit în republică pentru prima categorie de calificare a angajaților din unitățile cu autonomie financiară; coeficientul de ramură; nivelul de calificare a personalului; regimul și condițiile de muncă, precum și de alți factori caracteristici ramurii energetice.

Cheltuielile legate de contribuțiile pentru asigurările sociale și cele medicale, fondul de pensii și de plasare în câmpul muncii se determină, reieșind din normele stabilite de legislație.

Divizarea cheltuielilor directe pentru retribuirea muncii între cele două forme de energie (electrică și termică) se efectuează proporțional ponderii cheltuielilor de achiziționare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie.

3.4.2. Cheltuielile pentru retribuirea muncii personalului auxiliar, comercial, administrativ și de conducere se determină analogic personalului de producție, însă se includ corespunzător în consumurile indirecte de producție, cheltuielile comerciale, și cheltuielile generale și administrative.

3.4.3. Cheltuielile de întreținere a mijloacelor fixe în stare de lucru (asistență tehnică și de întreținere, efectuarea reparațiilor curente, medii și capitale), cheltuielile pentru îndeplinirea normelor sanitare și igienice, costul energiei de toate formele, materialelor și pieselor de schimb utilizate pentru exploatarea și întreținerea mijloacelor fixe și asigurarea unui proces tehnologic normal, sau consumate pentru alte necesități de producție, cheltuielile necesare asigurării condițiilor normale de lucru și a tehnicii de securitate ce țin de procesul de producție și sînt prevăzute de legislația în vigoare și alte cheltuieli indirecte de producție, comerciale, generale și administrative se determină de întreprindere în baza normelor existente de consum, devizului de cheltuieli aprobate, prețurilor de piață, contractelor încheiate cu terțe părți etc.

La CET divizarea cheltuielilor indirecte de producție, cheltuielilor comerciale, generale și administrative între cele două forme de energie se efectuează proporțional cheltuielilor de achiziționare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie.

3.5. Determinarea pierderilor excepționale

Pierderile excepționale se determină de întreprinderi în cazul unor evenimente excepționale (calamități naturale, modificarea legislației republicii) și care au condus la suportarea de către întreprinderi a unor pierderi reale, confirmate de organele abilitate și care conform standardelor de contabilitate se includ în cheltuieli. În aceste cazuri, în tarif se includ doar acele cheltuieli, care nu sînt recuperate de către întreprinderi din alte surse (asigurări recuperate de stat, donații etc.).

IV. DETERMINAREA CONSUMURILOR ȘI CHELTUIELILOR PENTRU PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE LA CENTRALA HIDROELECTRICĂ (CHE)

Structura consumurilor și cheltuielilor pentru producerea energiei electrice la CHE corespunde celei stabilite la CET, cu excepția cheltuielilor de achiziționare a combustibilului, apei tratate chimic, reactivelor chimice și materialelor de filtrare, care nu se utilizează în procesul producerii energiei

electrice la CHE. Consumurile și cheltuielile de bază suportate de CHE la producerea energiei sînt: consumuri indirecte de producție (uzura mijloacelor fixe, remunerarea muncii personalului de producție, cheltuielile de exploatare și întreținere a mijloacelor fixe de producție etc.), cheltuieli comerciale, cheltuieli generale și administrative, inclusiv plata pentru apă conform legislației. Determinarea acestor consumuri și cheltuieli se efectuează după aceleași principii și criterii, ca și în cazul CET și CT.

V. CHELTUIELILE, CARE NU SE INCLUD ÎN TARIFE

În tarifele de producere a energiei electrice și termice, apei de adaos nu se includ următoarele cheltuieli:

- pentru efectuarea lucrărilor de construcție, reconstrucție, procurarea, modernizarea, montarea și probarea utilajului, pentru punerea în funcțiune a noilor obiective, secții și agregate, supravegherea de autor a organizațiilor de proiectare, alte investiții capitale. Toate cheltuielile ce țin de investiții capitale se recuperează prin includerea în tarife a sumei uzurii mijloacelor fixe, puse în funcțiune ca urmare a valorificării acestor investiții, precum și a rentabilității investițiilor, după cum este descris în capitolul VI;
- pentru remedierea defectelor în lucrările de proiectare, construcție și montaj, revizie (demontere), remedierea defectelor utilajului și deteriorărilor, provocate din vina producătorilor, furnizorilor și organizațiilor de transport;
- pentru executarea lucrărilor de proiectare și construcție, pentru procurarea utilajului, repararea și întreținerea fondului de locuințe, obiectivelor de menire social - culturală și altor obiective, ce nu se referă la producție;
- pentru lucrările calificate ca ajutor pentru alte întreprinderi și organizații atît în formă de servicii, cît și suport material sau financiar;
- în scopuri de caritate și sponsorizare;
- neproductive, rebuturile, delapidările, sancțiunile, amenzile, penalitățile și despăgubirile;
- pentru executarea sau plata lucrărilor (serviciilor) ce nu sînt legate de sfera producerii energiei electrice și termice, apei de adaos.

VI. RENTABILITATEA ACTIVELOR NOI (INVESTIȚIILOR)

6.1. Prezenta Metodologie prevede cointeresarea întreprinderilor din sectorul energetic în efectuarea investițiilor. Din aceste considerente, și conform principiilor economiei de piață, se prevede stabilirea unui nivel rezonabil de rentabilitate la mijloacele investite de întreprinderi în dezvoltarea, renovarea, reconstrucția sistemului de producere a energiei electrice și termice. Rentabilitatea (profitul) investițiilor efectuate se calculează reieșind din valoarea investițiilor nete efectuate de întreprinderi și rata rentabilității acestora, adică:

$$R_n = VNI \times R_r, \text{ unde:}$$

VNI - valoarea netă a noilor investiții (mijloacelor fixe date în exploatare) efectuate de către întreprinderi în perioada de valabilitate a Metodologiei în cauză care se calculează după formulă:

$$VNI = eVII - eDFA, \text{ unde:}$$

eVII - valoarea inițială a activelor materiale pe termen lung date în exploatare în rezultatul noilor investiții în perioada de timp de la punerea în aplicare a prezentei Metodologii, începînd cu anul 2003, și pînă în anul pentru care se calculează tarifele;

SDFA - suma uzurii în perioada de timp de la aplicarea prezentei Metodologii pînă în anul pentru care se stabilesc tarifele, calculată la activele materiale pe termen lung date în exploatare în rezultatul noilor investiții în această perioadă;

R_r - rata de rentabilitate aplicată la noile investiții. Pentru investițiile efectuate în primul an de valabilitate a prezentei Metodologii R_r este egală cu 23%.

Pentru investițiile efectuate în anii următori rata de rentabilitate se va stabili:

- la investițiile efectuate din sursele proprii ale întreprinderilor - la nivelul ratei medii a dobînzii aplicate în anul respectiv la Bonurile de Trezorerie ale Republicii Moldova cu termen de circulație de 364 zile;
- la investițiile efectuate din credite bancare și împrumuturi - la nivelul ratelor medii a dobînzilor

bancare de lungă durată (5 și mai mulți ani), stabilit de Banca Națională a Republicii Moldova pentru anul respectiv plus maximum 5 puncte.

6.2. Prezenta Metodologie prevede, că pentru efectuarea investițiilor întreprinderile vor utiliza în primul rând surse proprii (fondurile de amortizare) și numai în cazul insuficienței acestora vor apela la credite și împrumuturi.

VII. ACTUALIZAREA CONSUMURILOR ȘI CHELTUIELILOR

7.1. Elementele de consumuri și cheltuieli vor fi actualizate anual în corespundere cu parametrii corespunzători. La actualizarea cheltuielilor privind remunerarea muncii și cheltuielilor generale și administrative se va lua în considerație indicele Produsului Intern Brut real al Republicii Moldova, pentru a ține cont de creșterea prețurilor și modificarea productivității. La actualizarea cheltuielilor de exploatare și de întreținere, cheltuielilor comerciale se va lua în considerație rata inflației din Moldova, pentru a ține cont de faptul că majoritatea costurilor date sînt aferente livrărilor pe piața internă. Totodată, se va lua în considerație și posibila creștere a eficienței întreprinderilor energetice, pentru a profita consumatorii și pentru a asigura stimulente întreprinderilor. Toate elementele constitutive de consumuri și cheltuieli vor fi actualizate în fiecare an după cum urmează:

$$\begin{aligned} \text{CRM}_j &= \text{CRM}_0 \times \prod_{i=1}^j (1 + \text{GDP}_i) \times (1 - Y_1) \\ \text{CIP}_j &= [(\text{CIP}_0 - U_0) \times \prod_{i=1}^j (1 + \text{CPIM}_i) \times (1 - Y_2) + U_j] \\ \text{CC}_j &= \text{CC}_0 \times \prod_{i=1}^j (1 + \text{CPIM}_i) \times (1 - Y_3) \\ \text{CGA}_j &= \text{CGA}_0 \times \prod_{i=1}^j (1 + \text{GDP}_i) \times (1 - Y_4) \end{aligned}$$

unde:

GDP - indicele Produsului Intern Brut real al Republicii Moldova, publicat de către Departamentul Statistică și Sociologie al Republicii Moldova. La actualizarea tarifului se va lua în considerație valoarea existentă la momentul actualizării;

CPIM - indicele prețurilor de consum din Republica Moldova, publicat de către Departamentul Statistică și Sociologie al Republicii Moldova. La actualizarea tarifului se va lua în considerație valoarea existentă la momentul actualizării;

U_j și U_0 - uzura mijloacelor fixe în anul j și anul de bază;

Y_1 , Y_2 , Y_3 , Y_4 - indicii eficienței economice pentru perioada, în decursul căreia este valabilă prezenta Metodologie. Valorile acestor indici se stabilesc:

Y_1 - 1,5% anual; Y_2 - 1,5% anual; Y_3 - 1,5% anual; Y_4 - 2,0% anual.

7.2. Consumurile directe de materiale se vor calcula la fiecare ajustare a tarifelor în mod direct, conform prevederilor stipulate în prezenta Metodologie.

7.3. Dacă în perioada precedentă de aplicare a tarifelor au fost modificate prețurile de procurare a gazelor naturale, apei tehnologice și a altor tipuri de combustibil, din cauze care nu țin de activitatea întreprinderilor, devierile financiare (pozitive sau negative) înregistrate vor fi luate în considerație în calculul tarifelor pentru perioada ulterioară de valabilitate a tarifelor ca parte componentă a variabilei de devieri (Desv) inclusă în formula de calculare a tarifelor. În acest caz, devierile ce țin de modificarea prețurilor la combustibil, apă se determină reieșind din cantitățile acestora efectiv procurate și prețurile real înregistrate de procurare, adică:

$D_{\text{esv}} = V_{\text{pj}-1} (P_{\text{j}-1} - P_0)$, unde:

$V_{\text{pj}-1}$ - volumul de combustibil (apă) în expresie naturală procurat în anul "j-1" (mii m³, tone etc.);

$P_{\text{j}-1}$ - prețul efectiv de procurare a combustibilului (apei) în anul "j-1";

P_0 - prețul de procurare luat în considerație la stabilirea tarifelor la combustibilul (apă) pentru anul "j-1".

7.4 Prezentă Metodologie, întru cointeresarea întreprinderilor energetice în procurarea de combustibil la un preț mai mic decât cel oficial stabilit (la gaz tariful stabilit pentru S.A "Moldovagaz", la păcură etc. decât cel obținut la licitațiile efectuate de Agenția pentru achiziții publice), prevede pentru întreprinderi stimulente în valoarea de 0,5 din diferența de preț obținută de la reducerea prețurilor de procurare.

Stimulentele de cointeresare se aplică doar atunci, când întreprinderile vor demonstra că au depus eforturi suficiente pentru a procura combustibil la prețuri mai mici decât cele oficial existente.

VIII. APROBAREA, AJUSTAREA ȘI APLICAREA TARIFELOR

8.1. Conform prezentei Metodologii tarifele, se calculează de întreprinderi și se prezintă spre aprobare autorităților abilitate cu dreptul de aprobare a tarifelor respective (Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), autoritățile publice locale). Întreprinderile a căror tarife sînt aprobate de către ANRE, prezintă calculele și toate materialele necesare de stabilire a tarifelor în strictă conformitate cu Regulamentul privind procedurile și regulile de ajustare a tarifelor la serviciile reglementate de ANRE, iar cele ale căror tarife sînt aprobate de către autoritățile publice locale - conform regulilor și procedurilor stabilite de către aceste organe.

8.2. Autoritățile de reglementare în baza metodologiei date, vor reexamina tarifele, și vor aproba costurile inițiale (de bază). O astfel de reexaminare va avea loc la propunerea întreprinderilor după publicarea Metodologiei. Întreprinderile vor prezenta un raport care confirmă valorile costurilor, real înregistrate în anul precedent, evidențiind orice cheltuieli neprevăzute. Autoritățile de reglementare vor analiza acest raport în comun cu întreprinderea și vor lua în considerație doar cheltuielile strict necesare pentru efectuarea activității de producere a energiei și apei de adaos.

După analiza corespunzătoare se va efectua actualizarea, aprobarea și publicarea tarifelor, care vor fi în vigoare în anul ce urmează.

Variabila devierilor (D_{esv}) va fi calculată în fiecare an de gestiune pentru a reflecta impactul financiar al divergențelor dintre valorile planificate și cele real înregistrate în anul precedent.

8.3. Tarifele se stabilesc la nivel mediu pentru întreaga perioadă a anului calendaristic. Actualizarea tarifelor se va efectua anual, după prezentarea de către întreprinderi a raportului financiar pe anul precedent și a materialelor necesare pentru revizuirea tarifelor.

8.4. Tarifele se stabilesc drept tarife fixe, care nu pot fi modificate de către întreprinderi și astfel se va evita orice discriminare a consumatorilor în procesul aplicării acestora.

8.5. Întreprinderile sînt în drept să solicite actualizarea extraordinară a tarifelor pe parcursul anului, dacă există factori obiectivi ce nu pot fi controlați, care justifică o astfel de actualizare și care pot duce la o deviere de 3 și mai mult la sută față de costul stabilit inițial în tarife. În acest caz, întreprinderile vor prezenta o analiză a devierilor dintre datele aplicate la calcularea tarifelor și cele efectiv înregistrate.

8.6. Actualizarea tarifelor se efectuează la cererea oficială a întreprinderilor sau la inițiativa autorităților abilitate cu funcția de reglementare a tarifelor (ANRE, autoritățile publice locale).

[Metodologia abrogată prin HANRE482 din 06.09.12, MO234-236/09.11.12 art.1330]